

борбору”, “Дайым даңк”, “Ленин тууралуу ыр”, “В.И. Ленин Коммунисттик партиянын негиздөөчүсү”, “Ленин жашайт арабызда”, “Орок, балка”, “Достук ыры”, “Менин өлкөм”, “Биринчи пионер ким?” ж.б.

Жогорудагыдай шартта деги эле сапаттуу окуу китебин чыгарууга мүмкүн беле деген ой келет. Балдарды ой жүгүртө билүүгө, өз алдынчалыкка, ички маданиятын тарбиялоого үйрөтүү керек деп айткан менен жогорудагыдай тексттердин мазмунунан андайларды жүзөгө ашырууга мүмкүн эместиги белгилүү. Анын үстүнө жогорудагыдай тексттер менен балдардын көркөм табитин, тил маданиятын өстүрүүгө болобу? Бул үчүн тил боюнча окуу китептерине кеп берметтерине жык толгон адабий тексттер, ырлар, аңгемелер, жомоктор, тамсилдер кызмат кылары талашсыз. Ал эми жогорудагы тексттер жалган саясий пафоско, кургак даңазага, жасалмалуулукка ширелген.

Окуу китептери гана эмес, ар кандай колдонмолор, усулдук куралдар, дидактикалык материалдар да саясаттын, идеологиянын көз карашынан түзүлүп келген. «Эне тил», «Кыргыз тили» окуу китептеринен тышкары аларда да көбүнчө орус жазуучуларынын тексттеринин котормолору киргизилип, алардын мазмундарынын 90 пайызга жакыны саясий мазмунда болгон.

Кыргыз тили дүйнөлүк цивилизациянын эң байыркы элдеринин бири болгон кыргыз элинин маданий жана социалдык муктаждыктарын тейлейт. Анын мааниси кыргыз тили мамлекеттик тил катары жарыялангандан кийин ого бетер жогорулады. Кыргыз тили боюнча окуу программалары менен окуу китептерин түзүүчүлөр тарабынан эске алынып, алар өз ишинде эң оболу лингвистика жана педагогика илимдеринде азыркы кезде ар тараптуу далилденген тилдин коммуникациялык милдетин негиз кылып алышы абзел.

К.А. Биялиев,

Кыргызстан-Россия Славян университети, ф.и.к., доцент

*Кыргыз тилин экинчи тил катары үйрөтүүдө лексикалык материалдын мааниси**

Кыргыз тилин экинчи тил катары үйрөтүүнүн негизги максаты – бул тилди үйрөнүп жаткан башка улуттун өкүлүн тилди эркин колдоно билүү деңгээлине чейин окутуп үйрөтүү. Бул максатка жетүүдө лексикалык материал менен туура иштөө маселеси келип чыгат. Бул маселе көп аспектилүү, атап айтсак, алар: лексикалык минимумду тандап алуу, жаңы лексиканы семантикалаштыруу ыкмалары, сабакта жаңы сөздөрдү үйрөтүүдө алардын санын туура аныктоо (дозировка), окутулган лексиканы бышыктоо жана кепте колдонулушун активдештирүү.

* Доклад представлен автором на Республиканской научно-практической конференции «Образование и наука в современном университете: опыт, теория, практика» (г. Бишкек, 13 марта 2008 г.).

Лексикалык минимумду түзүү маселесине кайрыла турган болсок, улуттук тилдеги сөз корунун канча пайызы улут өкүлү тарабынан активдүү колдонуларын билүү керек. Методисттердин изилдөөлөрү боюнча [Мэкки, 1971] орто статистикалык адам эне тилинин сөз корунун 10 пайызын активдүү колдонот экен. Мисалы, изилдөөлөр аркылуу түнт англиялык адамдын активдүү сөздүгүндө 4539 сөз, француздукунда – 7500, орус адамында да 7500 сөз болору аныкталды, ал эми орто статистикалык кыргыз адамы канча сөздү активдүү пайдаланары тууралуу эч маалымат жок, анткени мындай изилдөөлөр жүргүзүлгөн эмес. Бирок аналогия боюнча активдүү сөздүктүн санын аныктоого болот. К.К. Юдахиндин [1965] кыргызча-орусча сөздүгүндө болжол менен 40000 сөз камтылган, анын 10 пайызы 4000 сөздү түзөт, ага жазылбай калган, турмуштун кескин өзгөрүлүшүнө байланышкан лексиканы кошсок, анда болжол менен активдүү сөздүктө 5000-6000 сөз камтылууга тийиш деп болжолдоп эсептесек болот.

Методисттердин изилдөөлөрү аркылуу 3000 атайын тандалган сөз, кандай гана текст болбосун, анын мазмунун 95 пайызга түшүнүүгө мүмкүнчүлүк берери далилденди. Текстти 98 пайызга түшүнүү үчүн дагы кошумча 6000 сөздү өздөштүрүү талап кылынат. Демек, дагы кошумча 3 пайыз үчүн 6000 сөздү жаттоо тилди мыкты өздөштүрүүнү максат кылган адамдар үчүн гана керек.

Лексикалык минимумду тандоо жоболору катары төмөнкүлөр көрсөтүлөт: ага эскирген, кесиптик-терминологиялык, жаргондук жана диалектилик сөздөр кирбөөгө тийиш. Анын негизин бейтарап лексика түзөт. Тандап алуу критерийлери катары төмөнкүлөр алынат: сөздүн семантикалык баалуулугу, стилистикалык жактан чектелбегендиги, колдонулуш жыштыгы, кырдаалдык-тематикалык тиешеси, башка сөздөр менен айкалышуу касиети; сүйлөм түзүүчү, сөз жасоочу, текст түзүүчү касиеттери ж.б. [Дергачева, 1986; Теоретические основы методики ... 1981]. Андан тышкары, лексикалык минимум дагы активдүү жана пассивдүү минимумдарга бөлүнүп, кеп ишмердигинин рецепциялык жана продукциялык түрлөнүнө баш ийип жиктелет. Демек, лексикалык минимумду илимий негизде түзүү иши – кыргыз тилин ЖОЖдо экинчи же чет тили катары окутуу методикасы үчүн али алдыдагы иш. Азыркы учурда лексикалык минимумду тандоодо көбүнчө интуициялык мамиле жасоо үстөмдүк кылууда.

Жаңы сөздөрдүн семантизацияланышы. Семантизациялоо – бул жаңы сөздөрдүн маанисин түрдүү ыкмалар менен түшүндүрүү. Методикада семантизациялоонун бир нече түрү белгилүү. Алар – буюмдардын өздөрүн, сүрөттөрдү, фильмдерди, диафильм, схемаларды көрсөтүү, студенттин эне тилине которуу, сөздүн маанисин синонимдер, антонимдер, контекст аркылуу жана студенттин эне тилинде кеңири түшүндүрүү аркылуу сөздүн маанисин ачуу. Семантизациялоодо адамдын көрүү жана угуу жөндөмдүүлүгүн бирдей пайдалануу сөздүн маанисинин бек жана студенттин эне тилине которбой эле эсте сакталышына өбөлгө түзөт.

Буюмдардын өздөрүн көрсөтүү аркылуу сөздөрдүн маанисин ачуу – семантизациялоонун эң эле жөнөкөй жана эсте бек сактала турган, андан тышкары, жаңылыш түшүнүүдөн арылган семантизациялоо жолу. Бул жагынан алганда, англис тилин окутууда колдонулчу атайын чыгарылган сүрөттөр сөздүктөрү [Parnwell, 1988] зор мааниге ээ. Алардын жардамы менен көптөгөн сүйлөшүү темаларына арналган сабактарды оңой-олтоң жана абдан кызыктуу өткөрсө болот. Аларда бардык кырдаалдар сүрөт түрүндө өтө кооз, даана жана түшүнүктүү тартылган. Мисалы, «Азык-түлүк дүкөнүндө» темасына арналган сүрөттө бардык негизги азыктардын сүрөттөрү менен бирге алардын

аталыштары, ал жерде иштеген адамдар жана алардын кызмат абалдарынын аталышы, кардарлар англис тилинде кандайча аталгандыгы, алардын өз ара кыймыл аракеттери сүрөткө тартылып, кыймыл-аракеттеринин аталыштары да кошо берилген. Мындай сөздүктөр кыргыз тилинде да чыгарылса, аларда берилген лексиканы кепте колдонуп, аларды бышыктоодо көптөгөн коммуникативдик көнүгүүлөрдү колдонсо болор эле. Мисалы, оюн сыяктуу бир студентти кассада олтурган сатуучу, калган студенттерди кардар кылып, сурап билүү, тактоо, макул болуу, макул болбоо, ыраазычылык билдирүү, нааразы болуу жана көптөгөн башка интенцияларды бир эле азык-түлүк дүкөнүнүн мисалында тиешелүү лексиканы бышыктап, үйрөтсө болот. Кыскача диалогдордун үлгүсүн берели:

Азык-түлүк дүкөнүнүн сатуучусу:	Саламатсызбы.
Кардар:	Саламатчылык.
Сатуучу:	Эмне аласыз?
Кардар:	Мага кара нандан бирди, бир куту сүт, бир куту айран, каймак, балык консервасынан бирди ...
Сатуучу:	Балык консервасынын кайсынысын аласыз?
Кардар:	Сардини балыгын алам.
Сатуучу:	Томат соусундагысынбы же май аралашканынбы?
Кардар:	Майдагысын.
Сатуучу:	Дагы эмне аласыз?
Кардар:	Мага кой эти керек эле.
Сатуучу:	Канча аласыз?
Кардар:	Бир, бир жарым килограмм. Мага алдагы төштүн этин жана сан этинен бериңиз.
Сатуучу:	Бир килограмм алты жүз грамм болду.
Кардар:	Эсептеңиз.
Сатуучу:	Анда кара нан – 5 сом, бир куту сүт – 18 сом, бир куту айран – 20 сом, каймак – 33 сом, балык консервасы – 28 сом, кой эти – 160 сом. Бардыгы – 264 сом. ... Рахмат. Биздин дүкөнгө келип туруңуз. Кош болуңуз.
Кардар:	Кош болуңуз. [Биялиев 2002: 72]

Үлгү катары алынган диалогду өзгөртүп, студенттерге алардын оюнунда башка азыктардын сүрөттөрүн көрсөтүп, буларды алгыла деп, сүрөттөгү азыктарды алдыртып, алардын санын, бааларын өзгөртүп, мисалы, **кара нандын** ордуна **ак нанды**, **балык консервасынын** ордуна **уй**, **жылыгы этин**, **жашылча-жемиш консерваларынын**, **бир куту айрандын** ордуна **эки куту айранды** алдыртып, алардын бааларына же сапатына, чыгарылган күнүнө карата нааразычылыкты – **Бир жума мурун 18 сом турчу, эмне кымбаттаптыңар?**, – **Сүтүңөрдүн майлуулугу аз го?**, – **Эски сүттү деле сата бересиңерби?** деген сыяктуу сүйлөмдөр аркылуу билдиртип, «Азык-түлүк дүкөнүндө» кептин кырдаалына тиешелүү лексиканы тематикалык топ боюнча берип, аларды бышыктаса болот.

Семантизациялоонун антоним аркылуу берүү ыкмасын «Адамдын тышкы келбети жана мүнөзү» деген сүйлөшүү темасынын [Биялиев, 2002: 25-27] мисалында көрсөтөлү. Маселен, – «**Атам узун бойлуу адам**» деп туруп, «узун бойлуу» деген сөз орус тилине

«высокорослый» деп которулат дейбиз да, андан соң «Ал эми *апам жапалдаш бойлуу адам*» дейбиз. «*Жапалдаш бойлуу*» деген «*Узун бойлуу*» дегендин антоними. Демек, «*Жапалдаш бойлуу*» орус тилине кандайча которулат? деген суроо менен студенттерге кайрылса болот. Мындай ыкма менен «*назик*» – «*орой*», «*шааима*» – «*токтоо*», «*жалкоо*» – «*эмгекчил*», «*март*» – «*саран*», «*тартиптүү*» – «*тентек*», «*момун*» – «*куу*» сыяктуу антонимдик түгөйлөрдүн, жуптардын маанисин семантизациялоого болот.

Түшүндүрүү аркылуу сөздөрдү семантизациялоо студенттердин эне тилинде да, кыргыз тилинде да өтүлүшү мүмкүн. Эгерде тема жеңил, мисалы, «*Үй-бүлө, тууган-урук*» темасы болсо, анда жаңы сөздөрдүн лексикалык маанисин төмөнкүдөй түшүндүрсө болот: мисалы, «*Атамдын аты – Ишен, анын атасынын аты – Молдо, Молдомага чоң ата болот. Демек, «чоң ата» деген ким? Орусчасын айтыңызчы! Эжемдин аты – Алия, анын баласынын аты – Анвар. Анвар мага жээн болот. Демек, «жээн» деген ким? Орусчасын айтыңызчы!*

Коммуникативдик багытта окутуунун негизги жоболорунун бири катары, колдон келсе, студенттин эне тилин колдонбоо жобосу белгиленген. Бирок абстракттуу сөз алынса, аны семантизациялоонун эң эле оңой жолу – бул сөздүн маанисин студенттин эне тилине которуу. Мисалы, «*Болочок кесибим*» темасын өтүүдө «*кесип*», «*ишмердик*», «*багыт*», «*тил таануу*», «*урук таануу*» сыяктуу сөздөрдү семантизациялоонун эң оңой жана талап кылынган убакыт жагынан да эң эле үнөмдүү жолу – аларды орус тилине которуу.

Сөздүн маанисин контекст аркылуу түшүндүрүү – бул татаал, бирок тилди үйрөтүүдө семантизациялоонун өтө баалуу жолдорунун бири. Анткени контекст аркылуу студенттин тилди колдоно билүү деңгээли башка ыкмаларга караганда бат өсөт. Мисалы, «*Жашиган үйүм*» деген темада «*Үйүм Киев көчөсүндө жайгашкан. Ал беш кабаттуу, анын биринчи кабатында азык-түлүк дүкөнү жайгашкан. Батирилдердин көбү чет өлкөлүктөргө квартирага берилген*» сыяктуу тексттеги лексика талданып, тексттин мазмуну студенттер үчүн түшүнүктүү болсо, анда «*Жатаканабыз Москва көчөсүндө жайгашкан. Ал беш кабаттуу. Жатаканада айылдан келген студенттер жана аспиранттар жашашат. Биринчи кабатта филология факультетинин студенттери, экинчи кабатта урук факультетинин студенттери жайгашкан. Биз үчүнчү кабатта аспиранттар менен чогуу турабыз*» деген текст окутулса, албетте, студенттер «*жатакана*» деген жаңы сөздүн маанисин контекст аркылуу аныктай алышат, анткени «*жатакана*» деген сөздүн мааниси – бул «*студенттер жашаган жер*» дегенди билдирет.

Сабактарда жаңы сөздөрдү үйрөтүүдө алардын санын туура аныктоо – дагы бир маанилүү маселе. Анткени жаңы сөздөрдүн саны өтө көп болсо, анда алар өздөштүрүлбөй калып, студенттин тил өздөштүрүүгө карата кызыгуусун төмөндөтүшү мүмкүн. Методисттердин байкоолору боюнча чоң адам эки сааттык сабак убагында орто эсеп менен 15ке жакын жаңы сөздү өздөштүрө алат экен [Дергачева и др. 1986: 80]. Биздин байкообуз боюнча, студенттердин жөндөмдүүлөрү гана кыргыз тили сабагында мындай көрсөткүчкө жете алышат. Студенттердин көбү, башка, негизги адистиги боюнча, алар үчүн эң маанилүү сабактардан да үй тапшырмалар арбын болгондуктан, айрым учурларда жаңы сөздөрдүн бардыгын тең жаттоого жетишпей, кыргыз тили боюнча өтүлгөн теманы бышыктап, толук өздөштүрбөй калышат. Демек, жаңы лексиканы

окутууда, студенттин башка сабактар боюнча үй тапшырмаларынын жалпы көлөмү да эске алынууга тийиш.

Лексикалык материалды өздөштүрүүдө жаңы сөз башында окутуучу (текст тасмага жазылса, диктор) тарабынан окулушу керек, андан соң анын лексикалык мааниси сүрөт, же буюм, же котормо, же орусча же кыргызча түшүндүрмөсү аркылуу ачылып, студенттин жеке сөздүгүнө жазылып, студент тарабынан туура окулуп, бир нече жөнөкөй сүйлөмдүн курамында колдонулушу керек. Ошондо гана жаңы сөздүн лексикалык мааниси, грамматикалык формасы, негизги синтаксистик касиеттери түшүнүктүү болот. Мисалы, «Өзүм жөнүндө» темасын өтүүдө окутуучу теманын башында берилген темалык лексиканы окуп берип, аны студенттин жеке сөздүгүнө жаздырат, жаңы сөздөрдү, алардын ичинде «адистик» деген сөздүн маанисин түшүндүрүп берет. Андан соң аталган сүйлөшүү темасынын чегинде «адистик» деген сөздү «Адистигим – «Лингвистика жана маданияттар аралык коммуникация» деген сүйлөм түзүүгө студентке жардам берип, аны сүйлөмдүн курамында туура пайдаланууга үйрөтөт. Бирок жаңы сөздү эстеп калуу үчүн, ал окуу материалында кийинки 10-20 сабакта кеминде 5 жолу учурашы керек [Дергачева, 1986: 84]. Демек, лексикалык материалды тандоодо жана окутуу процессине киргизүүдө бул жобого таянып, сүйлөшүү темаларды бири-бирине байланыштырып, аларды тейлей турган лексика кайталангыдай кылып окутуу программасына киргизиш керек.

«Өзүм жөнүндө» темасынын логикалык жактан уландысы катары «Болочок кесиби» темасын алса болот. Аны диалог бирдиги аркылуу ача алабыз:

- Гүлбарчындын таякеси:** Болочок кесибиң эмне, кайсы факультетке өттүң?
- Гүлбарчын:** Эл аралык мамилелер факультетине. Адистигим – «Дүйнөлүк экономика». Экономикалык теория жана башка адистик боюнча сабактардан тышкары чет тилдери жумасына 10 саат өтүлөт. Сөзсүз түрдө англис тили, кошумча немис же француз тили жана тандоо боюнча бир чыгыш тилин окуйбуз.
- Таякеси:** Анда сен чет тилдерин жакшы билген экономист болот турбайсыңбы?
- Гүлбарчын:** Ооба.
- Таякеси:** Болочок кесибиң жакшы экен. [Биялиев, 2002: 30-32]

Бул текст тасмага жазылгандыктан, студенттерге магнитофон аркылуу угузабыз. Андан соң студенттерге диалогдун репликаларын окутабыз. «Адистик» деген сөздүн колдонуу эрежелерин бышыктоо үчүн, аны эң жөнөкөй сүйлөмдөрдө колдонуу тапшырмасын беребиз. Студент мындай сүйлөмдөрдү түзөт: «Мен «Информатика жана эсептөө техникасы» адистигине өтүм. Мага адистигим жагат. Бул адистикти аяктагандар жумушсуз калышпайт. Азыркы учурда табигый-техникалык факультеттин студенттеринин көбү бул адистикте окуп жатышат». «Адистик» деген сөз түрдүү синтаксистик байланыштарда болуп, түрдүү функцияларды аткарып, анын лексикалык мааниси эсте бек сакталып, колдонуу эрежелери бышыкталат. Бул сөздү диалог бирдигинде да колдонсо болот. Мисалы, ошол эле «Болочок кесиби» темасын бышыктоодо студенттерге орусча тапшырма берилет. Анда бири «Лингвистика жана маданияттар аралык коммуникация» адистигинде окуган студент болот, экинчиси «Маданият таануу» адистигинде окуган студент болуп чыгат. Анан аларга кайсы адистикте окуйсүңар, адистигиңер жагабы, анын артыкчылыктары барбы, болочокто жумуш табылабы же жокпу, бул тууралуу

кыргызча сүйлөшкүлө деген тапшырма берилет. Кептик кырдаалга жараша мындай диалог болушу мүмкүн:

– Галина, сен «Орус филологиясы» адистигинде окуйсүңбү?

– Жок, «Лингвистика жана маданияттар аралык коммуникация» адистигинде. Елена, сен болсо «Маданият таануу» адистигинде окуйсүң, туурабы?

– Ооба. Адистигиң кызыктуубу? Силер англис тилин көп окуйсүңар, туурабы?

– Туура, бул адистикти бүтүргөндө англис тилинде эркин сүйлөйбүз. Ошон үчүн бул адистик мага жагат. Жумушсуз калбайбыз.

– Менин адистигим мага жагат, бирок окууну бүтүргөндө, жумуш табылбайт болуш керек.

Албетте, мындай диалогду студенттер катасыз түзө алышпайт. Окутуучунун милдети – аппроксимация (сүйлөмдүн жалпы маанисин берүүдө кетирилген айрым каталарга көңүл бурбоо) принцибин колдонгондо да, студенттин көңүлүн калтырбай, жагымдуу психологиялык атмосфера түзүп, туура түзүлгөн сөз айкаштарын, сүйлөмдөрдү чоң жетишкендик, зор ийгилик катары баса көрсөтүп, мүчүлүштүктөрүн аз-маз ката кетиптир деп туруп, аны оңдоп коюш керек. Ошондо гана студенттин көңүлү өсүп, кыргыз тилин жан дили менен окуганга ниеттенет. Албетте, ар бир сабакта студентти кечке эле мактай берүүнүн кажети жок. Мындагы эң негизги маселе – студенттин тил өздөштүрүүгө болгон кызыгуусун ойготуу, тилди өздөштүрө ала тургандыгына ишендирүү, окутуу мөөнөтү аяктаганга чейин түрдүү психологиялык ыкмалар аркылуу анын тил өздөштүрүүгө болгон жалпы мотивациясын керектүү деңгээлде төмөндөтпөй кармап туруу.

Лексиканы окутуу боюнча кыскача жыйынтык чыгарсак, төмөнкүлөрдүн зарылдыгын белгилей кетишибиз керек:

- тилдин татаал иерархиялык система экендигин эске алып, лексиканы фонетика, морфология, синтаксис, сөз жасоо тил деңгээлдери менен байланыштырып окутуу;
- лексиканы да өзүнчө элементтерден турган тил системасы катары окутуу;
- лексиканы окутууда кырдаалдык-тематикалык принципти башкы принцип катары колдонуу;
- сөздөрдү семантизациялоодо түрдүү ыкмаларды колдонуу (алардын арасында денотаттарын (буюмдарды, алардын сүрөттөрүн) көрсөтүү, синоним жана антоним аркылуу семантизациялоо, эне тилине которуу, контекст аркылуу түшүндүрүү ж.б.);
- лексиканын үстүндө иштөөдө кырдаалга ылайыкталган диалогдорду, монолог түрүндөгү тексттерди, иллюстрациялык көрсөтмөлүү материалдарды колдонуу;
- лексиканын парадигмалык (тил деңгээлинде) жана синтагмалык (кеп деңгээлинде) байланыштарын ачык көрсөткөн көнүгүүлөргө артыкчылык берүү.

Ошондо гана студент лексикалык материалды өзүбүздү курчап турган айлана-чөйрөдөгү, объективдүү чындыктагы ар бир нерсенин, кубулуштун, сапаттык же башка белгилердин, кыймыл-аракеттин атын же алар жөнүндөгү өзүбүздүн түшүнүгүбүздү белгилеп туюндура турган тил бирдиги катары кабыл алып, сөздөр сөз айкашынын же сүйлөмдүн карамагына түшкөн учурда алардын ар биринин лексикалык маанисине грамматикалык маанилер да кошуларын, ошондо гана сөздөр бири-бири менен байланышып, сүйлөм түзүүгө, адамдар бири-бири менен сүйлөшүү, пикир алышууга шарт түзүлөрүн түшүнүп, аларды өз кебинде колдоно баштайт.

Колдонулган адабияттар:

2. Биялиев К.А. Кыргыз тили: Жогорку окуу жайларындагы башка улуттардын студенттери үчүн окуу китеби. – Б.: КРСУ, 2002. – 272 б.
3. Дергачева Г.И., Кузина О.С., Малащенко Н.М. и др. Методика преподавания русского языка как иностранного на начальном этапе. 2-изд., перераб. и доп. – М.: Русский язык, 1986. – 239 с.
4. Мэжи В. Отбор. – В кн.: Проблемы отбора учебного материала / Под ред. Вятютнева М.Н. – М., 1971.
5. Теоретические основы методики обучения иностранным языкам в средней школе / Под ред. А. Д. Климентенко, А. А. Миролубова; Науч.- исслед. ин-т содержания и методов обучения Акад. пед. наук СССР. – М.: Педагогика, 1981. – 456 с.
6. Юдахин К.К. Кыргызча-орусча сөздүк. – Москва: Сов. энциклопедия, 1965. – 976 с.
1. Parnwell, E.C. 1988. *The New Oxford Picture Dictionary*. New York: Oxford University Press.

Н.В. Бурчик,

*преподаватель программы «Искусство и спорт»
Американский университет в Центральной Азии*

*Дистанционное обучение как инновация**

Мы находимся у истоков **новой** педагогики – педагогики дистанционной, которая является одним из перспективных направлений развития образования.

Объективные потребности развития общества обусловили создание и применение на практике новых подходов к организации учебного процесса. К таким современным образовательным подходам-технологиям относятся: технология дистанционного обучения, технология кредитного обучения, открытое образование. Их внедрение может решить целый ряд проблем благодаря рациональному и комплексному использованию различных форм обучения.

Современная технология дистанционного образования имеет сходные черты с кредитной технологией: модульность, гибкость, индивидуализация, академическая мобильность студентов, система зачетных единиц. Эти особенности обусловлены прежде всего процессами глобализации, которые сегодня затронули весь мир. Роль знаний настолько возросла, что они стали выступать одним из главных конструктивных факторов развития. Изменения в экономике, политике, культуре, информационная насыщенность современного общества стали основой для коренных изменений в области образования, подходах к его роли, организации и содержанию.

Современному человеку необходимы такие образовательные услуги, которые были бы не только **доступны, но и мобильны**. Этого возможно достичь за счет привлечения

* Доклад представлен автором на Республиканской научно-практической конференции «Образование и наука в современном университете: опыт, теория, практика» (г. Бишкек, 13 марта 2008 г.).